

OBČINA IDRİJA
Mestni trg 1
5280 IDRİJA

ŽUPAN

tel.: 05 37 34 500
fax: 05 37 34 531
obcina.idrija@idrija.si

Zadeva: 600-0001/2022

Datum: 22. 1. 2024

4

OBČINSKI SVET OBČINE IDRİJA

Zadeva: **AKTIVNOSTI ŠOL NA PODROČJU MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA**

Predlagatelj: Tomaž Vencelj, župan Občine Idrija

Gradivo pripravile/poročevalke:

Karmen Simonič Mervic, ravnateljica OŠ Črni Vrh

Janja Habe, ravnateljica OŠ Spodnja Idrija

Ivica Vončina, ravnateljica OŠ Idrija

Nadja Brence, ravnateljica Vrtec Idrija

Pristojno delovno telo: Odbor za družbene dejavnosti

MEDVRSTNIŠKO NASILJE IN DEJAVNOSTI ŠOL NA TEM PODROČJU

I. Šola in vrtec našim otrokom predstavljata varen prostor

V večini šola in vrtec predstavljata varen prostor našim otrokom:

- prisotna je majhna stopnja nasilja,
- vse vrste nasilja se rešuje sproti in takoj (v reševanje je vključena šola/vrtec, otroci, starši in po potrebi zunanje ustanove),
- **vsak konflikt ni nasilje.**

Definicija nasilja

Nasilje je zloraba moči.

Nasilje je vedenje, s katerim oseba zlorabi svojo moč, da bi drugo osebo (ali osebe) nadzorovala, ustrahovala, ji škodovala, jo ponižala, razvrednotila, ji vzela moč, si jo podredila, jo izkoristila ali jo uničila. Izhaja iz neravnovesja moči med dvema ali več osebami oziroma skupinami ljudi. Nasilje praviloma povzroča oseba z več moči nad osebo z manj moči. Oseba ima lahko več moči zaradi družbenega položaja, starosti, nacionalnosti, telesnih značilnosti, kognitivnih sposobnosti ali drugih dejavnikov. Osebe, ki so na položajih z močjo (npr. politiki in političarke, pedagoško osebje, zdravniki in zdravnice, ljudje v pomagajočih poklicih, športni trenerji in trenerke ...) morajo biti še posebno pozorne pri njeni uporabi, da ne pride do zlorab.

Nasilje ni konflikt.

Nasilja ne moremo enačiti s konflikti, saj gre za dve povsem različni stvari, čeprav se na prvi pogled morda ne zdi tako. Konflikti so naraven in pričakovan del vseh odnosov. Ni se jim potrebno izogibati ali jih ustavljati, saj ugodno razrešeni konflikti odnos poglobijo, medtem ko ga nasilje uničuje. Konflikt je trk različnih želja, mnenj, pogledov. Cilj reševanja konflikta je dogovor, ki je uresničljiv in sprejemljiv za vse sodelujoče. Konflikti so neprijetni, a niso nevarni, nasilje pa je nevarno, zato ga moramo ustavljati in preprečevati.

Vir. <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html>, pridobljeno 25. 10. 2023.

Podatki za šolsko leto 2022/2023 (do novembra 2023), ki kažejo, da sta vrtec in šola varen prostor

	OŠ Črni Vrh	OŠ Idrija	OŠ Sp. Idrija	Vrtec
Število otrok	150	705	283	430
Število namerno razbitih stikal	0	0	0	0
Namerno povzročena škoda	0	V 2022/23 so učenci namerno, večjem obsegu, iz miz "pobrali" vijake	Nekaj primerov namernega poškodovanja kovinskih vratc na garderobnih omaricah	0

Odnos do razstavnega gradiva (npr. likovne razstave)	Nepoškodovan, imamo stalne razstave likovnih del, različnih izdelkov, predmetov	Nepoškodovano, imamo stalne razstave likovnih del, različnih izdelkov, predmetov	Nepoškodovano, imamo stalne razstave likovnih del, različnih izdelkov, predmetov	0
% izrečenih vzgojnih ukrepov na število učencev v zadnjih dveh letih	2%	5,5 % (ogrožanje zdravja in varnosti učencev, kraja, neopravičeni izostanki od pouka, ponarejanje, popravljanje pisnih ocenjevanj, opravičil, obvestil; uporaba nevarnih snovi, s katerimi se lahko poškodujejo osebe, živali ali stvari, verbalno nasilje, fizično nasilje na strokovnega delavca; kombinacija več kršitev)	4 % Prevladujeta vzroka: motenje pouka in nespoštljiv odnos do drugih.	0
Zunanja intervencija npr. policija	0	0	0	0
Ogroženi sovrstniki, prijava	0,66 % na število otrok	0,28 % na število otrok	0,37 % na število otrok	0
Ogroženi delavci šole, prijava (policija, CSD)	1,3 % na število otrok	0,14 % na število otrok	0	0

II. Naša praksa in delo na področju medvrstniškega nasilja (preventivne in kurativne dejavnosti)

Šole poleg izobraževalnega procesa izvajajo tudi vzgojne dejavnosti. Obe področji sta med seboj zelo prepleteni. Vzgojno delovanje šole je zapisano tudi v **Vzgojnem načrtu šole**, ki je eden temeljnih dokumentov.

OŠ Črni Vrh: <https://oscv.si/>

OŠ Idrija: https://os-idrija.splet.arnes.si/files/2022/10/VZGOJNI_nacrt_OS_Idrija.pdf

https://os-idrija.splet.arnes.si/files/2022/10/Pravila_solskega_reda_OS-2023.pdf

OŠ Spodnja Idrija: http://osspidrija.splet.arnes.si/files/2021/03/vzgojni_nacrt-2021.pdf

http://osspidrija.splet.arnes.si/files/2012/08/PRAVILA_SOLSKEGA_REDA-2018.pdf

Po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-NPB19) je ravnatelj pedagoški vodja in poslovodni organ javnega vrtca oziroma šole.

Ravnatelj opravlja naslednje naloge:

- organizira, načrtuje in vodi delo vrtca oziroma šole,
- pripravlja program razvoja vrtca oziroma šole,
- pripravlja predlog letnega delovnega načrta in je odgovoren za njegovo izvedbo,
- je odgovoren za uresničevanje pravic otrok ter pravic in dolžnosti učencev, vajencev, dijakov, študentov višje šole in odraslih,
- vodi delo vzgojiteljskega, učiteljskega in predavateljskega zbora,
- oblikuje predlog nadstandardnih programov,

- spodbuja strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnih delavcev,
- prisostvuje pri vzgojno-izobraževalnem delu vzgojiteljev oziroma učiteljev, spremlja njihovo delo in jim svetuje,
- spremlja delo svetovalne službe,
- skrbi za sodelovanje zavoda s starši (roditeljski sestanki, govorilne ure in druge oblike sodelovanja),
- obvešča starše o delu vrtca oziroma šole in o spremembah pravic in obveznosti učencev,
- spodbuja in spremlja delo skupnosti učencev,
- odloča o vzgojnih ukrepih,
- zagotavlja izvrševanje odločb državnih organov,
- zastopa in predstavlja vrtec oziroma šolo in je odgovoren za zakonitost dela,
- odloča o sklepanju delovnih razmerij in o disciplinski odgovornosti delavcev,
- skrbi za sodelovanje šole s šolsko zdravstveno službo in
- je odgovoren za zagotavljanje in ugotavljanje kakovosti s samoevalvacijo in pripravo letnega poročila o samo-evalvaciji šole oziroma vrtca,
- opravlja druge naloge v skladu z zakoni in drugimi predpisi.

Zaradi vsega naštetega je ravnatelj vsakodnevno vpet v morebitno reševanje situacij konfliktna narave in vseh oblik odnosov, ki jih lahko povzroči konflikt. Ravnatelj je vsakodnevno tesno povezan s svetovalno delavko in razredniki, ki imajo v vzgojnem delovanju (in vseh ostalih področjih) veliko vlogo.

ŠSS (šolska svetovalna služba)

V OŠ Črni Vrh je za področje šolske svetovalne delavke sistematizirano 60 % delovnega mesta, v OŠ Spodnja Idrija delo šolske svetovalne delavke opravlja 1 delavka za polni delovni čas, v OŠ Idrija pa 2,6 svetovalne delavke.

Delo ŠSS zajema:

- priprava in izvedba preventivnih in kurativnih delavnic na temo medvrstniškega nasilja;
- vodenje in izpeljava programa NEON – osnovni namen projekta je prispevati h krepitvi primarne preventive kot enega ključnih dejavnikov za zaščito otrok in mladostnikov pred medvrstniškim in spolnim nasiljem ter spolnimi zlorabami;

Izkušnje medvrstniškega nasilja, spolnega nasilja, spletnega nasilja, nasilja v družini in drugih oblik nasilja so realnost za pomemben delež otrok in mladostnikov ter mladostnic tudi v Sloveniji. Posledice nasilja negativno vplivajo na njihovo fizično in psihično počutje, telesno in duševno zdravje. Primarna preventiva je eden ključnih dejavnikov za zaščito otrok, mladostnikov in mladostnic pred izkušnjami nasilja in z njim povezanimi posledicami.

Program NEON – Varni brez nasilja je eden od odgovorov na aktualno problematiko. Oblikovan je na podlagi rezultatov različnih raziskav, preteklih izkušenj dela iz izvajanjem primarno preventivnih aktivnosti in upoštevajoč kriterije, ki veljajo za učinkovite primarno preventivne programe. Učinkoviti programi namreč so tisti, ki krepijo varovalne dejavnike otrok (socialne in čustvene kompetence, znanja in veščine za samozaščitno ravnanje, podporno socialno mrežo, pozitivno samopodobo in zaupanje vase ...), neselektivno zajamejo veliko število otrok in mladih, informirajo, ozaveščajo in aktivno vključujejo tudi odrasle, z aktivnostmi začenejajo že v predšolskem obdobju, so procesno naravnani in zagotavljajo prakticanje, ponovitve ter nadgradnjo znanj in veščin. Program izvaja Ministrstvo za zdravje.

Vir: <https://www.programneon.eu/neon/>, pridobljeno 25. 10. 2023

- ozaveščanje učencev in učiteljev o ničelni toleranci zoper nasilja;
- sodelovanje s CSD-jem v zvezi z izvedbo delavnic na temo nasilja;
- sodelovanje s CDZOM Idrija;
- sodelovanje s Strokovnim centrom Planina;

- sodelovanje s policijo (tudi prisotnost policista na razredni uri);
- sodelovanje z Društvom za nenasilno komunikacijo v zvezi z organizacijo delavnic za učence;
- šolski nabiralnik, v katerega lahko učenec 'prijavi nasilje' ('prijave' prebere ŠSS in se nanje odzove);
- sodelovanje s starši otrok, ki izkazujejo vedenjske težave ter usmerjanje k pomoči;
- vsakoletna raziskava o medvrstniškem nasilju na OŠ Idrija, ki pokaže vpogled v dejansko stanje nasilja na šoli;
- usmerjanje staršev k programu Neverjetna leta ...;
- preventivna predavanja na področju nenasilja – za starše in za strokovne delavce (npr. predavanje g. Katje Zabukovec Kerin na OŠ Idrija, predavanje Vzgoja za internet v okviru Safe.si na OŠ Spodnja Idrija);
- mesec duševnega zdravja na OŠ Idrija (lepe tedenske misli, minutke za sproščanje za učence in učitelje, vaje čuječnosti, dan duševnega zdravja, izdelava zelenih pentelj, pozitivna sporočila na straniščih ...);
- sodelovanje na timskih sestankih s CSD, RA Idrija, CDZOM, CZO Idrija, Strokovnim centrom Planina;
- priprava poročil o otroku za pristojne institucije;
- vključitev predšolskih otrok z rizičnimi dejavniki v zgodnjo obravnavo;
- razredne ure v razredih, kjer se je pojavila kakršnakoli oblika nasilja (žaljenje, fizično nasilje ...);
- preventivni pogovori na razrednih urah na temo drugačnosti, strpnosti in sprejemanja;
- izpeljava projektov, povezanih s kulturo nenasilja, sprejemanja, strpnosti (npr. UNESCO projekt Drugačnost nas bogati na OŠ Spodnja Idrija);
- obeležje dneva za strpnost na OŠ Spodnja Idrija (v povezavi z dogodki iz Beograda);
- približevanje šolske svetovalne službe otrokom – da v njej začitijo varno točko, vredno zaupanja;
- roditeljski sestanek na temo medvrstniškega nasilja za razrede, kjer smo tega opazili več;
- spodbujanje fairplaya pri športu, dan za strpnost – strpnost v športu (OŠ Spodnja Idrija).

III. Primeri medvrstniškega nasilja, ki se pojavljajo na šolah in vrtcu v občini Idrija

Poudarjamo, da konflikt NI ENAKO nasilje.

V šolah opažamo:

- porast spletnega nasilja, nad katerim imamo nizko stopnjo nadzora (tu imajo večjo vlogo starši);
- več zmerjanja na predmetni stopnji in pretepanja na razredni stopnji;
- več odklonskega slabega vedenja v nižjih razredih;
- izsiljevanje za denar;
- prijave primerov nasilja med učenci na policiji (s strani staršev);
- da se največ nasilja dogaja med odmori v učilnici, na hodnikih ter na igrišču pred šolo;
- pojav fizičnega nasilja učencev nad zaposlenimi;
- žaljenje, zmerljivke, izključenost;
- spletno nasilje preko socialnih omrežij;
- "prenos" konfliktov, sporov in pretepanj iz popoldanskega časa v šolo naslednji dan.

V vrtcu trenutno nimamo vključenega otroka, ki bi nad sovrstniki izvajal nasilje. Pojavljajo se pričakovani konflikti, ki so del razvojne poti otrok.

Zaključna misel

Šola in vrtec predstavljajta za otroke varen prostor. Šola in vrtec sta prostor učenja sodelovanja in medsebojnih odnosov. Konflikti so pričakovani. V vrtcu in šoli se konflikti rešujejo s pogovorom. Pogovor zahteva čas, trenutni in na daljše obdobje. Otrokom je potrebno dati čas za dozorevanje. Meje osnovnega obnašanja in komunikacije pa postavi ožja družina.

Spreminja pa se način reševanja konfliktov, ker si posamezniki vzamejo pravico lastnega reševanja v smislu upoštevanja samo samega sebe.

V šoli in vrtcu smo zaposleni zelo pozorni na odstopanja v pričakovanem vedenju otroka določene starosti. Razumeti je potrebno, da vsi v vrtec in šolski prostor vstopamo kot celota, kot človek in da je delovanje šole in vrtca prepleteno s strokovnimi nalogami in tudi z osebnostjo vsakega (otroka, zaposlenega, starša).

Šola in vrtec sta odsev časa in družbe.

Od vrtca in šole se pričakuje in zahteva vzgojno delovanje, tega pa je težko uokviriti s pravniškimi normami. Veliko bo morala storiti tudi država, da bo povečala delež zaposlenih pedagogov, ki bodo lahko v večjem obsegu izvajali pedagoške intervencije.

Naši otroci niso nič drugačni od odraslih. To velja tudi za konflikte in iz njih izhajajočega nasilja.

Zavedati se moramo, da se otroci družijo tudi v popoldanskem času. Do nas prihajajo razne informacije (tako s strani učencev, kot s strani staršev), kaj vse mogoče delajo otroci v tem času. Močno se je povečala uporaba fug, vejпов, predvsem pa petard v različnih oblikah. Tako s strani naših učencev, kot s preprodajo, ki jo izvajajo srednješolci. Vse šole smo dobro povezane s policijo in sodelujemo. Tudi z večjim deležem staršev. Je pa dejstvo, da je potrebno za otroke poskrbeti tudi v popoldanskem času.

Gradivo pripravile:

Karmen Simonič Mervic, prof. zgodovine in geografije, učiteljica svetnica, ravnateljica OŠ Črni Vrh

Janja Habe, ravnateljica OŠ Spodnja Idrija

Nadja Brence, ravnateljica Vrtec Idrija

Ivica Vončina, ravnateljica OŠ Idrija